

Dagbok från Rom, upplevelser under en kort pilgrimsresa november 2019

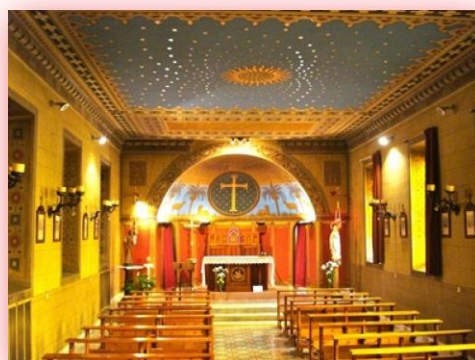
TORSDAG 7 NOVEMBER

Kände mig ensam på flyget från Arlanda. Alla andra embarkerade från Kastrup. Fick själv ta mig från flygplatsen till ett okänt boende inne i Rom.

Istituto Orsoline di Maria Immacolata

En vacker byggnad, ändamålsenlig och välfrekventerat guest house. Nunnorna var mycket vänliga, glada och hjälpsamma. Deras kapell var mycket vackert.

Gick ut på upptäcktsfärd i denna ålderdomliga stadsdel Trastevere. Smala snirklande gator med så små trottoarer att de inte är gjorda att användas. Överallt små affärer för vardagens alla bekvämligheter; bageri, köttaffär, livsmedel och däremellan otaliga caféer och små restauranger. De smala portarna trängdes och var knappt synliga. Och med jämna mellanrum en kyrka, ungefär en per kvarter. Stenhusen var låga, två våningar, högst tre. Och kyrkornas fasader så alla ut att tillhöra barocken. På de kullerstenbelagda gatorna, anlagda för åsnekärror, samsades nu bilar, cyklar och gående. Många infödda stod pratande lite här och där, gärna mitt i gatan. Elbilar kom tyst bakifrån och tutade frenetiskt. Ja, detta är en annan värld än Stockholm. Till och med solen sken och det var varmt. Ingen tycktes ha bråttom så som alla i Stockholm som inte vill missa tunnelbanan som ändå går var tionde minut.

Kom fram till ett av otaliga små torg. Där syntes fronten på en vacker kyrka, Santa Maria in Trastevere. Hörde senare att vår man i Rom, H.E. professor Bo Theutenberg, medlem av Stormagistratet, har en släkting som jobbat som kanik här i denna kyrka. Har och har, det var för några hundra år sedan.

Santa Maria in Trastevere, Sanctae Mariae trans Tiberim) är en medeltida kyrka i Trastevere i Rom. Enligt flera dokument lades grunden redan på 200-talet av påven Calixtus I, som är begravd i kyrkan. Han skall ha uppfört ett oratorium på platsen för en taberna meritoria, ett härbärke för romerska krigsveteraner. Enligt legenden sprang år 39 f.Kr. på denna plats en oljekälla upp ur marken. Denna händelse tolkades av Trasteveres judiska befolkning som ett förbud om den utlovade Messias ("den smorde") och uppmärksammades av denna anledning även av de första kristna i Rom.

Av Jensens - Eget arbete, Public Domain,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=4584546>

Väl åter i nunneklostret dök danskarna upp, en efter en. Trevligt återseende. Vår grupp var tio personer med Msgr Niels Engelbrecht som ciceron.

FREDAG 8 NOVEMBER

KI 0705 samling, för att hinna med det digra programmet. Första av många taxiresor. Det regnade och vi skyndade förbi blöta tiggare. Ja, nu kunde vi inte gå allt för snabbt utan fick dämpa hastigheten till att passade alla, precis som en god ledare gör på fjället. Annars får man ändå stå och vänta. Den stora Petersplatsen var helt tom och vi blev tillsagda att gå runt. Men, jag tog tag i en av barrikaderna och öppnade upp för att kunna gena över. En polis ropade mig barskt tillbaka och hötte med fingret. Vi fick snällt i regnet vandra runt och checka in som alla andra, fast så här tidigt var det ingen kö.

Sankt Peterskatedralen är stor. Vi väntade vid en utgång där präst efter präst skyndsamt ledsagades ut för att hålla mässa. Alla bar på en liten korg med vigvatten och oblater. Till slut kom Msgr Niels, ledsagad och med en liten korg, och vi kunde ta oss ned i underjorden till ett kapell tillägnat Litauen. Det låg vägg i vägg med den grav som anses vara Sankt Peters. Vi var på mycket helig mark och allvaret märktes i gruppen. Mässan upplevdes lite speciell, så här i närheten av en apostel. Och gruppen uniformerades.

Peterskyrkan, *Basilica di San Pietro in Vaticano*

Peterskyrkan är uppkallad efter aposteln Petrus, som led martyrdöden omkring år 64 e.Kr. Den nuvarande kyrkan påbörjades 1506 och invigdes 120 år senare, 1626. Kupolen består av två skikt och är den största fribärande byggnaden av tegelsten i

världen. Peterskyrkan rymmer otaliga målningar, skulpturer, stuckaturer och mosaiker. Interiören hyser även ett antal påvegravar. Den inre golvytan är 15 160 m² stor så att teoretiskt kan 60 000 människor samtidigt få plats. Peterskyrkan besöks av cirka 20 000 människor per dag.

Av Alvesgaspar - Eget arbete, CC BY-SA 4.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=43509289>

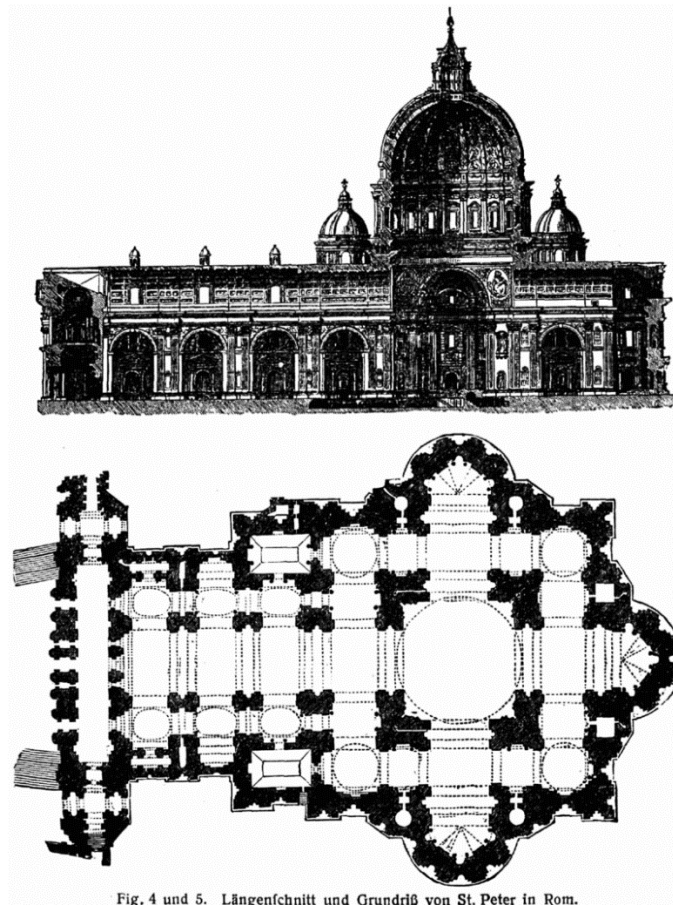

Fig. 4 und 5. Längenschnitt und Grundriß von St. Peter in Rom.

Public Domain, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=402185>

Omkring tvåtusen år har kyrkan i Rom vördat den plats där aposteln Petrus begravdes i Vatikanen, men det var först på 1960-talet som man tillskrev honom de benrester som visades upp på Petersplatsen under påvens mässa den 24 november.

Ombyggnadsarbeten i kryptan under Peterskyrkan för begravningen av Pius XI, som dog 1939, ledde till omfattande utgrävningar under kryptans golv. Från 1940 till 1949 upptäckte Vatikanens arkeologer en romersk begravningsplats, som var en del av det väldiga gravområdet. Den stora överraskningen var att rakt under högaltaret i Peterskyrkan påträffade man ett litet monument från 100-talet, som uppenbarligen skulle föreviga aposteln, och troligen hans begravning med tanke på att monumentet byggts på en begravningsplats. Monumentet kunde dateras till andra halvan av 100-talet, bara några generationer efter apostelns död.

Olle Brandt, Signum nr 8 2019

Väl stärkta av Kristi blod och kropp vandrade vi runt bland de påvliga gravarna. Då fotograferade apostel Petrus grav kom en vålnad fram bakom den tjocka stora glasrutan och hötte med sin sopkvast. Han pekade på skylten "fotografering förbjuden", den som var i ögonhöjd en halv meter ifrån.

Ytterligare stärkta av en kopp kaffe vandrade vi i vidare till nästa kyrka. En höjdpunkt på pilgrimsvandringen, åtminstone förklarade danskarna detta så för mig. Där inne finns en biktstol som kung Christian X skänkte på 1920-talet.

Chiesa di Santa Maria in Traspontina

Santa Maria in Traspontina är en församlingskyrka och titelkyrka i Rom, helgad åt Jungfru Maria. Kyrkan, som konsekrerades år 1587, är belägen vid Via della Conciliazione i Rione Borgo. "Traspontina" betyder "på andra sidan bron", i detta fall Ponte Sant'Angelo. Det andra sidokapellet på höger hand, invigt åt den helige Knut, utgör Danmarks nationalhelgedom i Rom.

Knut den helige, Knut IV av Danmark, född cirka 1040–1043, död 10 juli 1086 i Odense var kung av Danmark 1080–1086. Knut den helige är ett kanoniserat helgon inom Romersk-katolska kyrkan med festdag den 19 januari, medan Sverige och Finland firar Knutsdagen den 13 januari.

Knut den helige ville återställa Knut den stores rike, men det föll inte i god jord hos stormännen. 1085 samlade Knut hela danska ledungsflottan – cirka 1 000 fartyg – i Limfjorden i norra Jylland för att göra en attack mot England. Men flottan kom aldrig iväg eftersom Knut var upptagen vid den södra gränsen mot Tyskland, där han var i konflikt med den tysk-romerska kejsaren, Henrik IV. Inte förrän in på sommaren blev flottan hemförlovad.

Knut sände fogdar för att samla in böter från dem som hade rest hem för tidigt, för att de ville ta hand om skördarna på sina gårdar. Detta resulterade i en öppen revolt och Knut var tvungen att fly från den kungliga gården Børglum till biskop Henriks gård Biskopstorp i Bejstrup, medan merparten av hans män var samlade vid kungsgården Aggersborg. Han fortsatte vidare till Viborg och Slesvig för att slutligen hamna i Odense på Fyn.

Revoltens ledare Piper och hans folk belägrade Odense och intog sedan staden. Kungen begav sig då till kyrkan Sankt Albani där han trodde sig vara säker. Piper försökte bränna ner kyrkan som var av trä. Då detta inte lyckades trängde Piper och hans män in i kyrkan den 10 juli 1086. Här dödades kungens bror Benedikt och de sjutton hirdsmännen och slutligen Knut själv. Enligt traditionen mördades han framför högaltaret. Även upprorsledaren Piper sårades dödligt denna dag.

Omedelbart efter Knuts död arbetade bland andra Erik Ejegod för att få Knut utsedd till helgon. Efter Knuts död samlades stormännen och, som det står i Roskildekrönikan,

tog de "hans broder Olof till kung och gjorde honom till medhärskare över hela Danmarks rike". Under Olofs regeringstid rådde "en ohygglig hungersnöd i nio år". Snart hette det att olyckorna som drabbade Danmark var Guds straff för mordet på Knut.

Kung Knuts grav i Odense domkyrka.

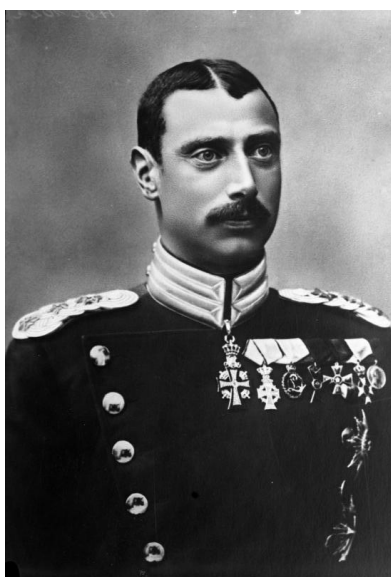
Skelettet av Knut den helige kan ses i Odense domkyrkokrypta, där det ställts ut i glaskista. De jordiska resterna undersöktes i mars 2008 av forskare från Retsmedicinsk Institut vid Syddansk Universitet i Odense. Undersökningen visade att

- Knut var högerhänt
- Knut inte blev mördad av en lansstöt i sidan, som uppges av Ailnot från Canterbury 20 år efter mordet, då undersökningen visade på ett tydligt och våldsamt hugg eller stöt på korsbenet precis under länden, som inte orsakas av en stöt från sidan, utan snarare framifrån genom den nedre delen av bukhålan, om det överhuvudtaget har uppkommit på morddagen.
- Knut inte hade några skadade revben, vilket inte är förenligt med att han attackerades av flera män på en gång. En förklaring kan vara att han har haft en ringbrynjeskjorta, men det finns inga tecken på defensiva märken på underarmar, vilket skulle vara förenligt med en av skildringarna av mordet, där det sägs att Knut skulle ha accepterat sitt öde och satt sig framför altaret och tagit emot angreppen utan motstånd.

Knut den heliges död 1086. Målning av Christian Albrecht von Benzon 1843.

Kristian X, danska *Christian X*, 1870–1947, kung av Danmark från 1912, kung av Island 1918–44, son till Fredrik VIII. Kristian utbildade sig till officer.

Av Bundesarchiv, Bild 102-00102A / CC-BY-SA 3.0, CC BY-SA 3.0 de,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=5478660>

Därefter promenerade vi åt lite olika håll; shopping, lunch, middagsvila eller vad som nu mest behagade.

Samling igen kl 1415 för taxi till vårt huvudkvarter, d.v.s. vår påvliga Orden den Heliga gravens av Jerusalems högborg.

Där fick vi först se en video och därefter en guidad tur av en välklädd italienare i vit kostym som vältaligt började tala om sig själv.

Han övergick till svårigheterna på 1400-talet då folket skulle ta sig över floden Tibern och att alla pilgrimer måste tvätta sina fötter ordentligt. Vi undrade hur länge vi var tvungna att höra detta? Men det blev bättre och intressantare, han var kunnig. Påven hade återkommit från Spanien år 1417 och det fanns ett behov att renovera och visa upp den prakt som anstår en påve och hans följe. Påven kallade till sig de bästa målare, de bästa skulptörer och de bästa arkitekter som fanns i Europa. Sixtinska kapellet gjordes klart liksom Peterskatedralen och många vackra palats i dess närhet.

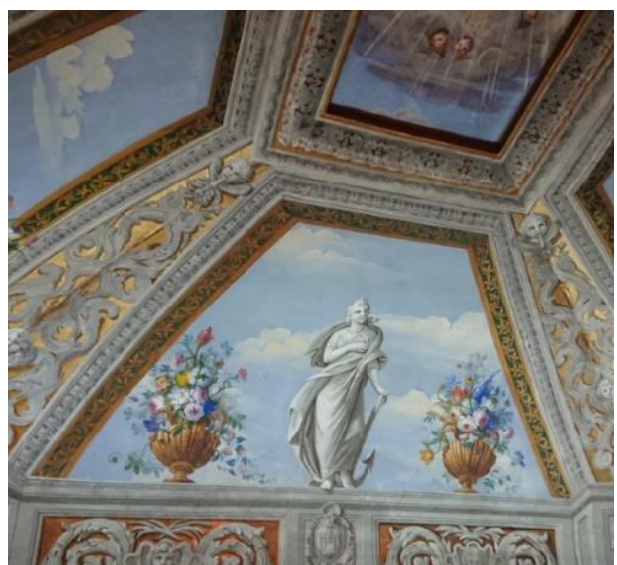
Della Rovere var en berömd italiensk ätt i Kyrkostaten. Bland sina medlemmar räknade della Rovere Francesco della Rovere, som 1471-1484 var påve under namnet Sixtus IV. Han färdigställde, ja vad tror du? Jo, Sixtinska kapellet. En annan av denna ätts medlemmar var Domenico della Rovere, kardinal från Piedmont, renoverade samtidigt ett kvarter ett stenkast från Peterskyrkan. Palazzo Dei Penitenzieri, som numera kallas Palazzo Della Rovere. Det skulle vara det bästa av det bästa. Och ännu idag kan vi njuta av alla fresker (vått på våt kalk) och secco-målningar (vått på torr kalk). Vi gick från rum till rum, fick förklarar väggar och vackra tak. Vi kom ända längst bort till Stormästarens kontor med vackert tak (sista fotot till höger här nedanför) och därinnanför hans privata kapell. Stormästaren, Hans Eminens kardinal Edwin O'Brien, som vi har haft glädjen att ha närvarande på flera investurer i Stockholm och Köpenhamn, nu senast i höst, var tyvärr på resa i USA. 1870-1929 satt Påven som i fängelse i det som nu är Vatikanstaten. Det blev ett stort förfall på och i byggnader. Därefter har man renoverat, och det senaste taket i en av dessa stora salar blev klart så sent som för ett halvår sedan.

Baksidan

http://www.vatican.va/roman_curia/institutions_connected/oeshh/gran_magistero_en.html

En gång om året samlas alla ståthållare och magistrala delegater här i detta palats. Det talas då på olika språk, men via simultantolkning överbryggas Babels torns förbannelse. Två tre gånger om året samlas Ordens stora råd, The Grand Magisterium of the Order, i denna vackra byggnad. Och vart femte år samlas så många Ordensmedlemmar som möjligt till Consulta, för att uppdateras och uppdatera Orden.

Efter en kopp kaffe promenad i duggregnet på Via della Conciliazione, 'försoningens gata', förbi Castel Sant'Angelo, över Ponte Sant'Angelo till Piazza Farnese. Vi kom precis lagom för att tysta smyga in i kapellet och som åhörare lyssna på Birgittinnornas växelvisa sånggudstjänst. Vackert. Tyvärr försvann de snabbt som skuggor och någon utbytbar diskussion blev det inte.

Heliga Birgitta helgonförklarades 1391 och är en av Europas tre skyddspatroner. Sverige andra helgon är sedan 2016 Elisabeth Hesselblad. Dessutom finns i Sverige ett flertal lokala helgon, ej kanoniserade av Påven. Danmark har sina två kanoniserade helgon Knut den Helige och prins Knut Lavard samt ett tiotal lokala (varav hälften från Skåne).

Casa di Santa Brigida, Birgittahuset, är belägen vid Piazza Farnese i centrala Rom.

Heliga Birgitta kom till Rom 1349. 1353 skänktes hon av en dam vid namn Francisca Papazuri ett hus med fem kolonner vid Piazza Farnese i närheten av Campo dei Fiori. Där bodde Birgitta under resten av sitt liv tillsammans med dottern Katarina. Deras biktfader var Peter Olofson från Skänninge. När Birgitta dött 1373 skänktes huset till Vadstena kloster och tjänade under många år som härbärke för svenska pilgrimer. Vadstena kloster erbjöd sig i början av 1400-talet att med bibehållande av äganderätt upplåta byggnaden till ett härbärke (hospitium) åt svenskar, mot det att svenska kyrkan lämnade bidrag till dess underhåll; insamlingar lär också tid efter annan gjorts för detta ändamål. Förslag till stadgar uppgjordes 1431 för detta "hospitium", som skulle styras av två klosterbröder. Härbärgen skulle på vissa villkor härbärga svenska resande och kallas "S. Birgittas svenska hospital" (Hospitale S. Birgittæ de regno Sveciæ). Huset underhölls dåligt och föreståndarskapet utövades under 1400-talet inte av Vadstenamunkar, utan av klerker, vanligen från Linköpings stift. Först i början av 1500-talet, sedan klostret varit nära att förlora sin besittning, utskickades klosterbröder som föreståndare, vilka renoverade den förfallna byggnaden och nyinredde en kyrkosal i byggnaden.

Ryktbarast bland dessa föreståndare blev den lärde Peder Månsson, som i 16 år, ensam eller tillsammans med en klosterbroder, förestod hospitalet, tills han 1524 utnämndes till biskop i Västerås och lämnade Rom. Även efter hans avresa, ända fram mot mitten av 1500-talet, hade klostret en förvaltare i Birgittas hus, men förbindelserna blev efter hand omöjliga att upprätthålla, och klostret i Vadstena kunde snart ingenting göra för sin romerska besittning.

Påven anförtrodde husets förvaltning åt den landsflyktige Olaus Magnus, som sedan 1549 där hade sin bostad. Han satte ekonomin i gott stånd igen, anlade i Birgittas hus ett tryckeri och utgav därifrån bland annat sin brors och sina egna stora historiska arbeten. Efter Olaus Magnus död (1557) gick hospitalet åter ur svenska händer. Johan III:s försök att komma i besittning av detsamma lyckades inte, men Sigismund hade bättre framgång och fick verkligen 1589 rätt till att styra över institutionen. Hospitalet skulle då bli en plantskola i den katolska propagandans tjänst för underhåll av unga svenskar, längre fram även för polska katoliker. Den närmaste ledningen utövades av en kardinal under titeln "protector regni Sveciæ". Ett litet antal svenskar eller polacker fick också pensioner av hospitalets räntor, men i övrigt vanvårdade kardinalerna dess ekonomi.

Sedan den polska Vasaätten utslocknat, överlämnades hospitalet 1673 åt drottning Kristina, som till sin död utövade styrelsen för hospitalet. En av pensionstagarna var under 1600-talets senare hälft en annan Vasaättling, konung Vladislav IV:s oäkta son Vladislav Konstantin, som dog 1698. Bland svenskarna fanns drottning Kristinas handsekreterare Andreas Galdenblad. Även friherre Karl Horn, den äventyrlige sonen till fältmarskalken friherre Gustaf Horn af Marienborg, fick något understöd därifrån; han slutade dock sina dagar i Sverige, som återbliven lutheran.

Efter Kristinas död 1689 tillsattes en utredning av den påvliga kurian för att utreda hospitalets affärer, som efter hand kommit i besittning av inte mindre än nio hus i Rom. Nu uppträdde den reorganiserade birgittinorden genom generalpriorin för

klostret Altomünster i Bayern med anspråk på Birgittas hus. Saken ordnades 1692 på sådant sätt, att birgittinerna för framtiden skulle få nyttjanderätten till kyrkan och ett par rum, bland annat Birgittas och Katarinas kammare, samt bostad för två munkar mot skyldighet att uppehålla gudstjänsten, men den "svenska katolska nationens" rätt till hospitalet blev uttryckligen reserverad, och ännu en gång var avsikten, att det skulle träda i den katolska propagandans tjänst. På den österrikiske ministern i Stockholm Franz von Stahrembergs förslag 1697 skulle nämligen i dess lägenheter inredas rum för ett svenskt seminarium, och fem ynglingar utsändes 1698 från Sverige för att få sin bostad i Birgittas hus. Hospitalets historia under 1700-talet är inte närmare känd.

De bayerska munkarna fördrevs emellertid under revolutionstiden av fransmännen, och sedan påven åter kommit i besittning av Kyrkostaten, behandlade han egendomen som herrelöst gods. Den disponerades än av italienska, än av franska klostersonfund, tills den 1892 förvärvades av en gren av karmelitorden. Dess föreståndarinna, syster Maria Edwige (mer känd under namnet grevinnan Wielhorska), försökte återställa Birgittas hus i värdigt skick, även med hjälp av svenska bidrag och huset kunde återinvigas den 8 oktober 1895.

1931 flyttade Elisabeth Hesselblad och andra birgittinnor in i Birgittahuset, som därmed blev ett kloster. Inflyttningen sanktionerades av påven Pius XI. Klostret är sedan dess centrum för Birgittinordens romerska gren. Delar av byggnaden är hotell, som drivs av nunnorna. Birgittas våning hyser ett kapell och ett museum. Där finns bland annat en tagelskjorta, som var heliga Birgittas.

Annandag jul varje år är alla svenskar som är bosatta i Rom inbjudna till Birgittahuset.

Vid Birgittahuset finns en liten barockkyrka, Santa Brigida a Campo de' Fiori, helgad åt heliga Birgitta. I kryptan finns Katarina av Vadstenas *kapell*, tillägnad Heliga *Birgittas* dotter 1972.

Public Domain, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=374673>

Nu hade det börjat mörkna. Runt hörnet i samma kvarter finns det engelska prästseminariet. Det var en pampig port där hästar kunde gå in (det vet väl alla att vi Ordensmedlemmar sedan 1700-talet har rätt att rida in i kyrkor) och den breda gången ledde fram till ett ståtligt kapell, förmodligen tillika aula. Vi mötte den danske präststuderande Daniel Ebert och fler andra skandinaviska präststuderande. De berättade att under århundradenas kamp mellan katolicismen och den anglikanska protestantismen, utbildades flertal engelska präster här, för att återvända och bli martyrer. Ja, det var ju inte meningen så, men det blev så. Nu är en normal studiedag mellan kl 06-21.

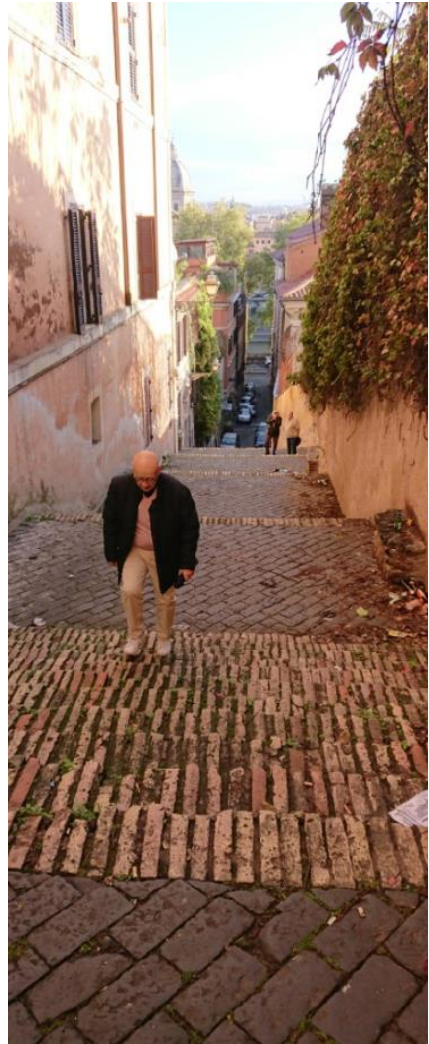
Efter denna fullspäckade vandringsdag från kl 07 var det "bara" middagen kvar och dagen slutade kl 2245. Alltså värre än de präststuderandes, men å andra sidan endast en dag och inte under flera år.

William Allen, född 1532 i Rossall, Lancashire, död 16 oktober 1594 i Rom, var en engelsk teolog och kardinal som grundade det engelska prästseminariet. Han blev 1587 av Sixtus V upphöjd till kardinal för att efter Filip II:s väntade seger kunna som ärkebiskop av Canterbury leda det katolska restaurationsarbetet. Armadans nederlag gjorde slut på dessa planer, och Allen tillbragte i tillbakadragenhet, nästan i armod, sina återstående dagar i det engelska kollegiet i Rom.

LÖRDAG 10 NOVEMBER

Kl 08 samling och promenad i duggregnet till Sant'Onofrio al Gianicolo. Mycket uppför, ja mycket uppför. Långa tegelstenslagda trappor med meterbreda steg. Upp till nästa gata, eller snarare backe innan nästa trappa tog vid. Och lika välarbetade som lungorna blev fick synen sitt av de vackra utsikterna över Roms jordbrunfärgade husgytter med takterrasser och av fukten blänkande svarta tak i morgensolens röda ljus. Och i fjärran snötäckta berg.

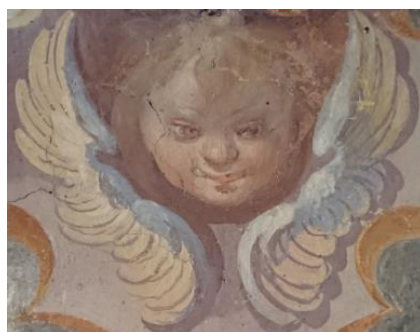

Dörren in till kyrkan är öppen, det är alldeles tomt på folk, kallt kyligt. Plötsligt kommer en man i för stora jeans och täckjacka ut från en sidodörr och börjar tända stearinljusen. Msrgr Niels och vår diakon gör sig beredda och vi kan fira mässa i detta heliga rum. Mannen visar sig vara kyrkvaktmästare och han visar oss sedan runt bakom kulisserna. Det är ett stort rum för prästerna, fullt av 1600- & 1700-tals stora målningar på väggarna. Lite mörka och lite dammiga så som det väl bör vara i en gammal kyrkbyggnad. Där innanför en liten trädgård omgiven av arkader och övervåningen stöttas runt om av vackra pelare. På väggarna fullt upp av små keruber som alla har olika ansiktsuttryck, en del illmariga, speciellt den över ingången till toaletterna.

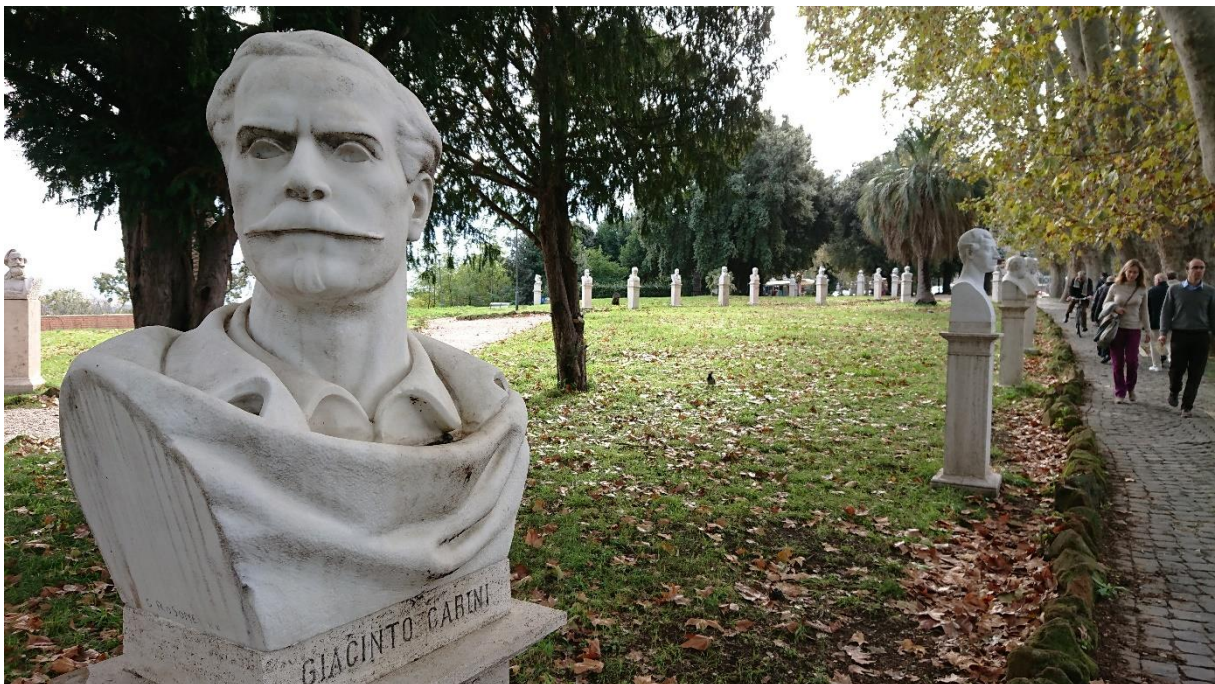

Sant'Onofrio al Gianicolo är en kyrkobyggnad i Rom, helgad åt den helige eremiten Honofrius. Kyrkan är belägen på kullen Janiculum i Rione Trastevere och uppfördes omkring år 1439.

Kaffedags högst upp på kullen avec en vacker utsikt. Parken gångar kantas av ett hundratal pelare med naturtrogna ansikten i sten av välbemärkta italienare. Och utsikten åt andra hållet var Peterskyrkans kupol.

Vi vandrar nedåt och vill in i en annan kyrka, men ett italienskt bröllop sätter P för det. Vi besöker San Pietro in Montorio. Det blir kaffe igen. Vid bordet bredvid sitter ett tiotal lokalbor, bara män förstås, och högljutt spelar kort. Det räcker inte med att skrika ut vinst eller förlust, utan gubben ställer sig upp och viftar frenetiskt med armarna. Detta pågår hela tiden emedan vi lugnt sitter och tyst sörplar vårt kaffe. Vi är fascinerade. Varför gör de på detta viset?

Vi vandrar vidare och ser fasader på kyrkor överallt. I Sverige är det i alla fall ett stenkast emellan dem, här är det en tåfjutt till nästa kyrkobyggnad.

Bakom en grön trädgård går vi in i en byggnad som mer liknar ett boningshus, köper dyra biljetter och tar hissen högst upp. Vi befinner oss där på orgelläktaren högt ovan en stor kyrksal, Basilica di Santa Cecilia. Vi är avskilda av breda metallgaller för fönstren, men kika på kyrkorummet kan vi. Liksom nunnorna förr i detta som en gång var ett nunnekloster. Det speciella med detta rum är att golvet egentligen är en valvslagning av ett mindre men högt kapell. Detta gjordes efter renässansen och på väggarna finns fortfarande överdelen på freskkalkmålningar från kapellets tid.

Santa Cecilia in Trastevere är en basilika i Rom, helgad åt den heliga Cecilia. Kyrkan, som är en basilica minor. Kyrkan ligger ovanpå ett romerskt privathus med badanläggning, som enligt legenden tillhört den heliga Cecilia. I kyrkan vördas hennes relikier. Där vördas också relikier efter påven Lucius I.

Freskerna i Santa Cecilia i Trastevere, Rom (den sista domen)

Santa Cecilia i Trastevere är en av de äldsta titulära kyrkorna i Rom. Den nuvarande strukturen, vars inredning totalrenoverades i barockstil, byggdes under karolingperioden under påven Paschal I (817-24). Cirka 1300 renoverades interiören i kyrkan. Fresco-dekorationen av den inre fasaden och skivans väggar tillkom då. Enligt Ghiberti och Vasari var freskomålarna den romerska målaren Pietro Cavallini.

Freskomålarna i kyrkan förstördes till stor del när kardinal Francesco Acquaviva fick interiören omdesignad 1724-25.

Först år 1900, under restaureringsarbeten i kyrkan, kom stora delar av den gamla fresco-dekorationen upp igen. Det viktigaste fragmentet av den sista domen sträcker sig hela väggens bredd (dess storlek är 320 x 1400 cm). I den fängslade Kristus och apostlarna, vars rika koloristiska harmonier domineras av mjukt orange och grönt, och i änglarna med fjädrar i graderade färger, finns det en helt ny känsla av verkliga snarare än schematiska volymer, ytor och strukturer i ljus.

Innovationerna i Cavallini gav ett starkt incitament, kanske till och med inspiration för Giotto, som måste ha sett och studerat Cavallinis arbete i Rom. Giotto di Bondone, född 1266 eller 1267 i Vespignano i Toscana, död 8 januari 1337 i Florens, var en italiensk målare, skulptör och arkitekt. Giotto brukar räknas som den italienska renässansens förste betydande konstnär.

På riktigt medelhavsvis tog vi nu siesta mitt på dagen. Inte för att solen stod högt och brände, då det i stället regnade, utan för att vi anammade livsstilen i det land vi befann oss i. Och denna nordiska siesta bestod av lunch. Då vi återsågs hade jag tappat min mobil. Nja, jag tappar inte saker utan den måste ha blivit bestulen på restaurangen. Hade letat igenom hela rummet och alla fickor. Och vad ska man ha en ståthållare till om inte för att hjälpa? Jörgen hjälpte stackars mig att återfinna mobilen – i min skjortas bröstficka. Ja ja, nu glömmet vi detta.

Helst hade vi pilgrimer velat gå till nästa kyrka, men en kompromiss med tiden gjorde att vi hade köpt spårvagnsbiljetter. Och vi kom en bit på väg innan spårvagnen stannade och alla fick gå ur. Det var väntat stora demonstrationer i centrum, då i morse en oönskad lag hade bifallits i riksdagen. Det blev taxi och vi såg poliser. Inte civilklädda som är nästan de enda man ser i Sverige, utan här var gatorna avspärrade, poliser på motorcyklar, poliser i polisbilar, svarta stora kravballbilar med vattenkanoner, och svarta stora fångtransportbilar. På sidogatorna flertal av dessa och avvaktande ambulanser.

Våra två taxin stannade i den begynnande skymningen i regnet framför Santa Croce in Gerusalemme. Taxichauffören var mån om att få pengarna för att snabbt kunna komma därifrån. Tyvärr, en konsert och vi kom inte in. Laterankyrkan, ett stenkast därifrån blev alternativet. Men nej där höll Påven mässa och vi hade inte biljetter.

Santa Croce in Gerusalemme är en fornkristen basilika i Rom, en av de sju vallfartskyrkorna och sedan omkring år 600 titelkyrka, den kyrka som en katolsk kardinal innehar som sin kyrka. Fasaden är från 1700-talet. Där inne finns bland annat ett altare helgat åt relikier, bitar av korset, tre droppar mjölk från Jungfru Marias bröst, bitar av krubban, törnen från törnekronan samt aposteln Tomas pekfinger.

Av Fczarnowski - Eget arbete, CC BY-SA 4.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=45942634>

Lateranbasilikan, San Giovanni in Laterano, är Roms domkyrka. Basilikan är en av de fyra huvudbasilikorna (*basilicæ maiores*) i Rom, och helgad åt evangelisten Johannes och Johannes döparen (italienska: Giovanni). Kyrkans fullständiga namn är: Archibasilica Sanctissimi Salvatoris et Sanctorum Iohannis Baptistæ et Evangelistæ in Laterano, omnium Urbis et orbis ecclesiarum mater et caput, 'Den allraheligaste Frälsarens och de heliga Johannes döparens och evangelistens ärkebasilika i Lateranen, moder och huvud för alla kyrkor i Staden och världen'. Ursprungligen byggd år 314–318.

I stället vandrade vi på gata upp och gata ned för att komma till nästa basilika. Här var alléerna bredare och affärerna modernare, d.v.s. de sålde märkeskläder. Neonskyltarna lyste upp i det regniga mörkret. Och plötsligt ser vi den illuminerade fasaden på basilikan Santa Maria Maggiore.

Men först på en gata bredvid, med det passande namnet Via di Santa Prassede, smög in i Basilica di Santa Prassede. De höll mäsasom vi ett kort tag deltog i, för att egentligen beskåda ett litet kapell. Mycket vacker mosaik takvalven och mycket gammalt.

Basilica di Santa Prassede är en fornkristen basilika. Den nuvarande kyrkan uppfördes åren 817–824) Den är känd för det mosaiksmäckade Sankt Zenos kapell. I kyrkan finns en porfyropelare som vördas som relik. Enligt traditionen är det den pelare som förekommer i passionshistorien vid vilken Jesus fjättrades när han mottog de 39 piskrapen.

Därefter ut och efter några steg ser vi den upplysta fasaden på The Papal Basilica Santa Maria Maggiore. Utanför är det avspärrat och säkerhetsvakter med genomlysning. Ja inte av tron utan av väskor. Vi gick in och under en mäktig atmosfär och takstuktur lyssnade vi på orgelmusik.

Santa Maria Maggiore är en fornkristen basilika och den senast tillkomna av de fyra huvudbasilikorna (basilicae maiores) i Rom och helgad åt Jungfru Maria. Pesten härjade i Rom och påven drömde att det snöade på en av kullarna. Gud talade till honom och sade att han skulle bygga ett altare på denna kulle och be så skulle pesten försvinna, vilket han gjorde år 432 och pesten försvann.

Nu var det mörkt, regnigt och vi vandrade långt vidare till kvällens höjdpunkt; restaurang Alfredo. Ett lite märkligt ställe. Där fanns en lång gänglig kypare i traditionsvit klädnad och svart fluga, och som med ett utstuderat arrogant, mot gästerna alltid leende, hade en enda uppgift – han rörde runt i spagetti! Bord efter bord med gäster fick denna uppmärksamhet. Ett sidobord rullades fram, en underordnad kypare skred in med ett fat spagetti och ställde ned. Denna överkypare nickade avmätt mot gästerna och började röra runt innan han slevade upp spagettin på deras tallrikar.

Till slut var det vår tur. Samma procedur. Och billigt var det inte heller. Men gott! Detta är restaurangens specialitet och folk åker ända från Skandinavien för att äta här. I botten på fatet smält smör och på toppen 22 månaders lagrad riven parmesanost. Inget annat, inga kryddor. Så enkelt att jag själv hemma bjudit på detta, och gästerna åt upp.

SÖNDAG 10 NOVEMBER

Hemresedag.

Hade beställt flyg för att vara hemma vid femtiden, men Norweigen hade flyttat flygtid så kom hem kl 24. Och det gör väl inget i jämförelse att inte komma hem alls! Försökte dagen innan att checka in, men kunde inte. Läste på hemsidan att man hade måst godkänna den ändrade flygtiden för att ha kvar biljetten. Det hade jag inte gjort och nu stod jag där i Rom och mitt jobb började på måndag kl 0730. Sov dåligt den natten. Följde med alla de andra ut till flygplatsen på morgonen. Bättre vänta där ute. Visade sig att incheckningen var från fyra timmar före avgång, inte två timmar som i Sverige. Kunde reda ut det hela och kom med. Puh!

NÅGRA REFLECTIONER

Trötta efter dessa två dagars vandringar i duggregn och spöregn må vi kalla oss Roms värsta och gladaste pedofiler. Och då vi borde få medalj för detta kan vi lika gärna få en medalj för att vi är Roms bästa turister, Romofiler. Fast medaljer är liksom i Orden endast en grannlåt, som vi kan vara stolta över, men det är det bakomliggande som är värt något.

Och vad ska man säga och tycka?

Onödigt vetande i denna uppsats? Nej, detaljerna är inte viktiga utan man ska ha dem i bakgrunden för att försöka se de stora skeendena, det som inte sägs men ändå dominerar. Dels den europeiska historien runt Medelhavet, vars skeenden spridit sig world wide; dels politiskt med katolicismen som en maktfaktor; dels religiöst med Gud i centrum och allt vad kärleken står för.

Att spendera fyra dagar på detta, varav två resdagar, ger audio-visuella-filosofiska-religiösa uppslag på både ett privat och allmänkunningsmässigt plan att arbeta vidare med då vi kommer hem. En resa i både tid och rum utanför den vanliga bekvämlighetsbubblan. För att inte glömma den sociala biten. Eller kittet i denna pilgrimsresa – det religiösa.

Frode ska ha ett stort tack, utan hans förberedelser hade det inte flytit på som det gjorde. Och Msgr Niels ska ha ett lika stort tack, för utan hans handfasta ledning och berättande hade vi varken sett eller hört allt vi nu har gjort. Och med alla danskars glada sällskap hade det inte heller blivit två intensiva fina dagar.

Norrfjärden, 2020-01-05
Stefan Ahrenstedt
Honorable Lieutenant

Källor: Den indragna texten och de indragna fotografierna är från Wikipedia.

Pedofil (bästa att förtydliga) betyder den som tycker om (grekiska philia, "kärlek", "vänskap") att trampa (latin pes, "fot" (genitiv pedis), (engelska pedal, "att trampa"), d.v.s. sammantaget tycker om att vandra.